

PROPRIETAR:

SOC. AN. „UNIVERSUL” BUCUREȘTI, BREZOIANU 23
DIRECTOR ȘI AD-TOR DELEGAT, STELIAN POPESCU
Inserisă sub No. 163 Trib. Ilfov

ABONAMENTE:

autorităților și instituțiilor 1000 lei
de onoare 500 „
particulari 250 „

REDACȚIA ȘI ADMINISTRAȚIA

BUCUREȘTI I Str. Brezoiului 23-25

TELEFON 3.30.10

APARE SĂPTĂMĂNAL

PREȚUL 5 LEI

ANUL XLIX • Nr. 28

SAMBATA 6 Iulie 1940

Redactor responsabil: MIHAI NICULESCU

A fi premiant

de CONSTANTIN NOICA

Profesorii n'o spun intotdeauna, iar elevii n'o înțeleg aproape niciodată: a fi premiant nu reprezintă o răsplată pentru o activitate trecută, ci o apăsătoare consacrare pentru o activitate de mai târziu. În aparență, lucrul acesta nu interesează decât școala; în fapt, însă, el e din plin lămuritor pentru unele din aspectele vieții noastre publice depășind cu mult cadrele școlii.

Există o psihologie a premiantului — lucrul acesta e bine de spus, acum când s'a sfârșit cu distribuirea premiilor școlare — psihologie pe care, iarăși, școala nu face decât s'o defincască și agravează, dar n'o păstrează doar pentru sine. Am întâlnit, în România vechilor politicieni, pe un ministru spunând: „eu sunt un intelectual și am anumite drepturi să vorbesc într'un fel ori altul, fiindcă am fost premiant”.

Cum asta: premiul — în școală sau oriunde — îți dă drepturi? A fi bun și destoinic odată, te autoriză să ceri și să primești intotdeauna? Dar e tocmai pe dos. Cine s'a dovedit bun odată, s'a calificat pentru o nouă sarcină, pentru o nouă răspundere, pentru o nouă datorie. Și atâta tot.

Este, în fapt, vechea poveste, la care nu ne gândim in-deajuns, a fiului risipitor și-a fratelui său. Fiul risipitor e un netrebnic, foarte bine. Dar fratele său, omul cuminte, premiantul, supusul și ascultătorul, este el prin aceasta bun? Are el dreptul să fie mândru de ceea ce a făcut și să refuze dragostea sau să pizmuiască fericirea celui ce n'a făcut ca el? Adevăratul premiant, adevăratul răspătit, e cel care s'a întors acasă și s'a pocăit. Cel care a stat acasă și a ascultat, trebuie să se pocăiească și el încă o dată, tocmai pentru că a stat acasă și a ascultat.

E o morală aspră, firește, aceasta a datoriei fără de capăt a celor buni și-a răspătirii celor cari n'au fost intotdeauna buni. Dar aceasta e morală creștinismului. Și aceasta ar trebui să fie morală oricărei societăți sănătoase sufletește. Ne poate place sau nu: ne poate stimula sau nu. Dar a fi bun înseamnă a înțelege cu adevărat că n'ai să îi niciodată in-deajuns de bun pentru ca să începi a primi în loc de-a continua să dai.

S'o spunem deschis: n'am întâlnit destul de des, în lumea românească în care ne-a plăcut până acum să trăim, exemple cari să dovedească acceptarea fără rezerve a unei asemenea morale. Am întâlnit nemulțumiți, „nedreptățiți”, premianți cari nu-și aveau locul potrivit cu presu-pusele lor merite; dar oameni buni, cari să priceapă că le încumbă mai mult decât li se cuvine, am întâlnit doar în straturile cari n'au putut încă răsbii la suprafața vieții noastre publice.

Că n'a existat intotdeauna la noi criterii obiective de valorificare a oamenilor — se poate. Dar și acolo unde există criterii obiective se săvârșesc întâmplător nedreptăți. La Sorbona, în Franța, nu ajunge decât cel care-a luat, la sfârșitul studiilor sale universitare, mențiunea „très honorable”. Înseamnă aceasta că nu sunt lăsați de o parte mulți dintre cei buni?

Deci nu criteriile obiective — pe cât pot fi ele de obiective — hotărăsc de buna întocmire profesională și morală a unei societăți. Există și alte criterii, mai ales alte criterii, lăuntrice conștiinței. Potrivit lor, nu locul la care ai ajuns îți califică valoarea, ci tensiunea morală la care trăești.

A fi premiant înseamnă, mult mai des decât ar trebui, o destindere morală, o vinovată ieșire în luptă cu sine. Cine știe dacă țara noastră n'are prea mulți premianți!

...Și un alt înțeles al eroismului

de Costin I. Murgescu

Biografiile romanele au desigur multe păcate față de canoanele culturii; circulația chiar și-o dădorește prea puțin, liniilor mari educative care s'ar putea desprinde din lectura lor.

În măsura în care cultivă însă un anumit sector din domeniul cuucertrilor umane (ca: talogul bibliotecii „Energia” exemplifică și rezumă, oarecum) aceste cărți nu satisfac numai o facilă curiozitate a cititorului, ci relevă în același timp o interesantă concepție a eroismului.

Nu mai este vorba de concepția romantică a eroismului, creație de legende sau fapte izolate de arme. Într'un fel, eroismul căpătase în această concepție înțelesul aventurii eroice, care ca orice aventură este un gest de supremă disperare. Se uită însă că a sperarea și eroismul nu pot sta prea ușor alături, prima fiind uneori atitudine a oamenilor slabi, depășiți de evenimente și coplesii de „timp” — în timp ce eroismul este dimpotrivă, stăpânirea conștiinței a evenimentelor. Concepția romantică așa dar, consacră o izbucnire de

nebulie, splendidă din punct de vedere sentimental, dar absolut ineficientă.

Ceeace dă grandoare și sens unei jertfe este luciditatea ei. Ceeace dă dimensiuni eroismului este prelungirea jertfei în timp, este cantitatea de suferință pe care o acumulează.

Cu alte cuvinte, eroismul este mai întâi o tragedie a conștiinței și abia apoi o problemă de existență; eroismul este chiar în mod voit continuat în timp.

Cetitorii care ar voi, pot să interpreteze astfel noțiunea de eroism pentru a înțelege pe un Peary, pe un Stanley ș. a. Ei consacră eroismul ca o încetușare în slujba unei idei a unui ideal — către care calea poate fi tot atât de spinosă, cât și cea către moarte.

Ev. denț rândurile de mai sus, nu vor să conteste sfîntenia și grandoarea „momentelor mari” de eroism pe care le inscrie istoria; ci numai să releveze, un altfel de eroism tot atât de sângeros, care impune tot atâtea ruperi și prăbușiri și cărura nu i se pot refuza laurii.

(Urmare în pag. 2-a)

TALENTUL

de OLGA GRECEANU

Greu să spui ce e talent, și mai greu să faci pe cineva să înțeleagă că a avea talent nu înseamnă a fi artist

Talentul nu e genialitate, e mai mult o îndemănare și chiar se poate confunda cu îndemănarea.

Vorbesc acum numai de talentul în pictură.

Talentul nu are nimic comun cu concepția, cu sensibilitatea, cu creația spirituală, talentul e pe o scară mult mai inferioară; se manifestă doar ca o ușurință în meșteșug, ca un rafinament în executare, ca o dibăcie manuală, pe care nu o are vecinul.

Talentul cultivat, dat la școală, dă o superioritate în genul: „Prix de Rome”; necultivat, face din copilul talentat, un diletant, un pictor de salon, fiindcă se limitează la „manual”.

Cafenelele din Paris, în deosebi din cartierul Montparnasse al artiștilor, sunt pline de pictori și desenatori „cu talent”. Ei apar în cafenele de cum se înserează, cu mapa sub braț, cu capul gol, cu pipa între dinți. Se așează la o masă și încep să deseneze pe toți cei ce stau la mesele dimprejur. Desenează academic, sau cu „chic”, sau chiar cu oarecare originalitate, cu meșteșug și dibăcie, o figură după alta.

Toți seamănă. Fiecare își poate recunoaște ochii, părul, nasul, gura, chiar poza mai familiară. Desenatorul are talent, dar n'are decât talent.

În fiecare seară va repeta același exercițiu, schimbând, bineînțeles subiectul. Niciodată nu va greși o linie, nu va face o ștersătură, nu va fi acuzat de vreo disproporție. Toate liniile, toate umbrele, sunt la locul lor.

Necăjit, sau bine dispus, măhnit sau exuberant, vesel sau trist, bolnav sau sănătos, când desenează, e același. Nimic din sentimentul cel stăpânește nu trece în schițele lui, și tocmai aci e diferența

între omul talentat și omul artist.

Talentatul nu suferă. E stăpân pe mâna lui, știe să deseneze, și cu cea mai mare ușurință, chiar cu o repeziciune uimitoare își schițează un cap, o figură, un om în mișcare, un grup de oameni, o luptă cu cai, cu amazoane, cu soldați, o serbare câmpenească, însăși orice îi trece prin minte.

Și aci se oprește toată arta lui. Însăși ușurința cu care face o exprimare spontană, îi îngreădește arta.

Nu are un entuziasm sincer. Nu-l atrage o figură mai mult decât cealaltă. Orice subiect îi e indiferent, pentru că la fel va reuși. El nu alege.

Artistul însă alege. El nu poate izbuti să realizeze tot ce-i stă în față. El caută o anume figură, o anume linie, o anume lumină, și de cele mai multe ori, o anume stare sufletească, în care să se complacă, și în care să găsească și un indemn pentru lucru.

Artistul greșeste, se supără, rupe o foaie după alta, șterge, reîncepe, corectează, e nemulțumit, schimbă poza modelului, se oprește, se crispează, se descurajează și în fine când o linie e așa cum a vrut-o, se liniștește, se liniștește, apoi se entuziasmează, se pășionează, desenează cu furie, cu putimă, reușește, e fericit. Artistul pentru a trece, în timp ce desenează, prin toate stările sufletești, înseamnă că și-a pus în mișcare tot sufletul, toată ființa lui, cu toate gândurile lui, căutând în desen, nu numai să exprime figura ce stă în fața lui, pe scaun, dar să exprime și ceva din psihologia lui.

Omul talentat nu se uzează așa. E calm. Desenează chiar cu gândul aiurea. Nimic din ce se petrece în el, nu va trece în opera ce execută. Nu pentru că se stăpânește, dar pentru că nu e în stare. De unde și lipsa de personalitate. Numai artiștii au personalitate. La ei, arta, nu se rezumă

la o chestiune de educație a ochiului și a mâinei, ci la o chestiune de credință, de părerii, de convingeri, de temperament și de cultură.

În școală, foarte mulți elevi sunt talentați. Ei au mereu 10 la desen. Mâna singură însă capătă nota zece. Odată ieșiți din școală nici nu se gândesc să urmeze pictura, fiindcă nimic nu-i atrage în artă. Se înscriu la Drept sau la Medicină, pentru care au mai multă dispoziție. Se prea poate că elevul cu nota 6 sau 7 să nimerescă la Belle-Arte. Nu făcea el desene frumoase în școală dar poate că simțea de atunci în el o facultate deosebită de a evoca o imagine, o putere de invenție, o preocupare de nuanțe, de stări afective, de elemente furnizate de percepțiunea lui emotivă, cari însă nu se puteau exprima pe hârtia albă a blocului nr. 3, unde trebuia într'un fel anume să se aștearnă o frunză de ucantă.

Ce-i pasă talentatului de stări afective, de percepțiuni emotive, de putere de invenție, de colaborare între linie și ființa psihologică a artistului?

El, desenează, și desenează bine. I se spune să picteze, și pictează bine, cu îndemănare: Nimeni nu-i poate găsi o greșală, și va i nimeni nu-l admira. Dacă țrei să cunoști dacă ai de a face cu un artist sau numai cu un talentat, nu-l pune să deseneze. Stai de vorbă cu el. Părerile lui, aprecierile lui, entuziasmul și nădejile lui, ajung să știi că stai de vorbă cu un artist.

Restul, adică meșteșugul, îl va învăța la școală, sau poate chiar singur își va descoperi o tehnică potrivită, care va avea și avantajul de a-i fi personală.

Așa a făcut genialul Gauguin și numai Dumnezeu știe cât de lipsit de talent era desăvârșitul artist Gauguin.

Cartea unui editor:

Nicolae Th. Ionnițiu

de NICOLAE ROȘU

În amintirile lui Léon Daudet am citit mai de mult câteva pagini de caldă evocare prietenească referitoare la editorul E. Fasquelle. Mai acum câțiva ani apăruse o carte, de care s'a ținut seama la vremea ei, a editorului bine cunoscut Bernard Grasset. Editorul, în relațiunile lui cu scriitorii, își dovedea spiritul critic, realizat verbal, era un sprijinitor, un îndrumător chiar. Gloria lui, din acest punct de vedere, era anonimă, dacă nu se insita asupra meritelor comerciale. Căci să ne înțelegem de la început: editorul nu este numai un negustor și un patron de atelier tipografic care primește, prelucrează, și vinde o marfă. Trebuie să fie mai întâi un prieten devotat al scriitorului și un colaborator sincer al cititorului. Ne-am pus deci întrebarea, dacă mărturisirea de credință a unui editor nu este sortită să limpeză raportul dintre scriitor și cititor, de care depinde în cea mai largă măsură destinul cărții. Pus, ca să zicem astfel, între ciocan și nicovală, între talentul și orientarea scriitorului pe de o parte, și între gustul cititorului, editorul va trebui nu să prefere pe unul împotriva celuilalt, ci să prețuiască literatura creatoare și originală, făcând educația publicului. D. Nicolae Th. Ionnițiu conduce de multă vreme o editură, care a preluat și zestrea de frumoasă tradiție a firmei „Minerva”; mai este și președintele Asociației Editorilor din România. Citindu-i cu atenție cartea, îl vedem așezat pe linia acestei tradiții. Acest lucru dă naștere la un conținut al cărții pe care o publică: „Despre carte și slujitorii ei” (Ed. Cartea Românească, 1940). Unele edituri de mare faimă au inundat librăriile cu traduceri, de preferință din autori englezi. Nimeni nu se îndoiește de valoarea culturii engleze, dar aceste traduceri, făcute fără alege și simț critic, erau sortite senzaționalului și amuzamentului frivol care se așează la periferia literaturii; altele au prețuit prea mult actualitatea, incurjând după cum era și firesc, pe autorii tineri, dar au neglijat valorile consacrate ale culturii autohtone care își trăiau destinul cenușăresei din poveste. D. Nicolae Th. Ionnițiu a rămas pe vechiul drum, și fără îndoială că este cel mai folositor culturii. Dacă nu l-ar fi urmat, n'am fi avut astăzi mai multe ediții din poeziile lui Gh. Coșbuc și Vasile Alecsandri, nici basmele și legendele lui Petre Ispirescu, nici poveștile lui Ion Creangă, nici teatrul lui Vasile Alecsandri nu ar fi fost pus iarăși în circulație. Iar traduceri, câte au fost, au început cu Divina Comedie a lui Dante, în versiunea lui Gh. Coșbuc și au continuat cu Iliada lui Homer. Dar ce somptuoasă tipăritură a fost opera lui Dante, împodobită în traducerea românească cu gravurile primei ediții venețiene.

Un editor, când își mărturisește contribuția lui la promovarea culturii, trebuie să răspundă și la alte întrebări decât acele limpezite mai sus. Care sunt scriitorii descoperiți și fixați în atenția publicului? Căci, după cum spune d. N. Th. Ionnițiu, „există în fiecare editor, ca în sufletul oricărui critic autentic, dorința intotdeauna vie a descoperirii unui talent de care să se lege nu numai o izbândă editorială, dar mai ales, o consacrare care i se dădorește”. Cu această năzuință pășim la adevărată misiune a editorului. „Nu o izbândă editorială, ci o consacrare”, ni se spune, și repetarea noastră nu este de prisos. Pentru aceasta nu este nevoie de o dactilografă sau de un cenzor oarecare, pretențios și ridicol, care să citească și să aprecieze un manuscris, ci de un comitet de lectură, alcătuit din scriitori și critici, din oameni ai cărților și ai scrișului. Iată cine reprezintă criteriul selecției. Manuscrisul trecând astfel prin această filieră și ajungând în mâna editorului, rămâne așa cum a fost încredințat, fără amputări și rectificări ce se pot impune de o anumită politică editorială. Însăși, carea a apărut. Vin criticii și cititorii.

ȘTEFAN DIMITRESCU

Margiea

(Urmare în pagina 2)

In anul una mie nouă sute treizeci și doi, Genia Brobotă se prezintă Direcției cu ordinul de numire; fu invitată într-un birou, i se aduse o măsuță cu mușama albastră și i se puse toc și cerneală la dispoziție. Scăunul scărtaia și un picior se clătina. Fata îl ridică, dar văzând fețele încruntate ale colegilor, așeză scaunul precum pe podea. Nu era așa dar, nici o scăpare; va trebui să se obișnuiască.

— Mă scuzați, dacă v'am întrerupt dela lucru. Ce vreti, sunt începătoare.

— Da, ai să te înveți. Toți am fost ca dumneata la început...

— Ești numită pe ziua de azi? — întrebă o funcționară ciufulită din coif.

— Măine dimineață trebuia să mă prezint... dar zău, n'am mai putut aștepta... n'am răbdare... aș vrea să-mi dați ceva de lucru... nu-mi place să stau degeaba... Pot să lucrez mult... nu glumesc, nu râdeți... veți vedea...

— Toți lucrăm mult, îi răspunse curtenitor cel poreclit Cooper, învârtind stiloul între degete. Avea un surâs subțirel și ochii o priveau șireți, învârtindu-l într-o întrebare ce nu-i cerea răspuns. Și cu toate asta, nimeni n'o spune... Aveți un curaj... veți ajunge departe...

— De acord, voi revoluționa sistemul... Căția funcționari, cărora le fusese recomandată, începură să săsăie. Liniștea trebuia respectată. Genia făcu doi pași lângă fereastră și rămase îmbrăcată. Tinea mânușile într'un mod caraghios, pe jumătate desbrăcată; poșeta roasă pe margine, o simtea sub braț. Avea în față sala și un desgușt îi cutremură trupul. Fusese profesoră suplinitoare și-i reveni în gând imaginea clasei de elevi, proaspeți, buclăți, cu obraji vii și ochii scânteietori. Și sala aceasta semăna unei clase, dar pe pupitrele Fiset alinate elegant, se aplecau fețe spălăcite, grășune, cu frunți enorme, cari păstrau totuși o seriozitate impresionantă și o grație de copii necăjiți. Singur acest Cooper, surzător, căruia i-ar fi stat mai bine un costum colonial, decât haina albastră de birou, cu mânecarul negru până la col. Cum își vedea de scris această mână indolentă ce se misca greoi dealungul foilor albe, părea purtată automat de un calculator rece și neindurat. Începă să-și reamintea numele tuturor, dar nu izbucni. Nume cu — esuu, — opoi — i se împleticau prin creier. Astia vor fi scții mei, șefii mei... Ar fi repetat de o mie de ori aceste vorbe, dacă un gând n'ar fi prionit-o ca un cui. Și eu voi fi cea mai mică în grad, atât de mică, încât nici un grad nu va fi mai necinemat ca al meu. I se păru că poartă o nesfârșită povară pe spate; toate păcatele neispășite ale părinților și strămoșilor o împovărau; se simți asvârlită la pământ de un pumn mai greu ca al destinului și nu mai întrevădea o salvare.

— Nu vă desbrăcați? noi nu mai putem de căldură...

— Nu știu ce să fac...

— Vă dăm de lucru, parcă sunteți că sunteți tare harnică. Tot Cooper vorbea.

— Nu... plec... măine voi veni dimineață.

Isbi involuntar usa la plecare și-i păru că Institutul trosnea din temelii. Cobori treptele lăcșoase, cu flori ca stelele negre. O lumină gălbuie bătea prin geamurile mate. Ascensorul lunecă fără șomot pe scripetele nevăzute. Genia cobora mereu și pe măsură ce țafele scădeau, inima-i venea la loc; o bucurie voinică, lacomă îi mușca pieptul. Pășea acum orgolios prin mulțimea cenușie a străzii. Era liberă, încă liberă. Dacă i-ar fi întâlnit acum pe Victor... îi veni în minte chipul lui, amintiri copilăroase de dragoste primăvara, cari se întredătau neașteptat cu obraji trași, bărbătești ai lui Cooper din birou care de mâine va fi și al ei. Măine. Oamenii cu fețe spănate o priveau pieziș; căutătorii cenușii se încrucișau pe stradă. Genia surprindea lucruri roșcate în pupilele dilatate; răspundea cu un zâmbet al ochilor acestor omagii și chipul oval, inundat de o strălucire ca purpura înfrunța valuri de oameni ce nu se mai sfârșeau. În curând toată lumea se prefăcu într'un suvoi argintiu, ce scânteia în față. Chipul lui Cooper lua forme precise. Cooper cu fruntea

bronzată. Cooper cu trunchiul gâtului scușplat în zăpezi. Cooper, elev; ea, profesora.

— Voi fi o funcționară model; când nu voi ști ceva, Cooper... arată-mi, Cooper... Nu, voi uita... Am o memorie... La istorie retineam anii... Mai cu seamă ai tratatelor de pace... Tratatul de la Adrianopol, 1804... Pacea dela Kueluk-Cainargi... Pacea dela... A, dar nu mai sunt studentă... trebuie să uit tot...

Se opri în fața unei vitrine și o oglindă din fund îi reflectă un chip străin. Făcu trei pași înainte: deslusea paloarea măslinie; cearețele pronunțate și văpaia ochilor dogoreau ca un nesfârșit incendiu. O hotărâse la facultate: Miriam a III-a. Ca o regină și Cooper... Cooper al III-lea. Nici nu se putea altfel. Formau aceeași dinastie. Zări în același timp reverurile roșe ale pardesului învechit; o adevărată relievă de familie: l-a purtat sora mea, mama și probabil l-l voi încredința Eleni. Un hatic mov, șters, era singurul indiciu de lux. Îi călca zilnic și-l restrângea sub bărbie într'un mod foarte elegant; ajunsese dimineață aproape un ritual acest dichis. Singurul ritual dealfel: nu se farda, nu-și creiona buzele și în cele din urmă renunțase și la pudră. Originea ei țărănească o umplea de mândrie; vreau să par atât de provocatoare, încât să nu am aerul că mi-e rușine de sănătatea mea. Un animal de rasă, o defini un coleg de facultate. Nu, un animal pur și simplu, îl corectase, răsând.

— Măine, măine, șopti Genia depărțându-se. Ar fi vrut să se întâlpească un cataclism cosmic, legile universului să facă unica excepție în eterna lor fixitate și să o transporte pe ziua de Miercuri 13 Februarie. Observă lămurit vârful pantofilor roși, mânușile roșe, poșeta sdrentuită: fată de funcționar și însămi mă fac funcționară și probabil copiii mei vor fi funcționari. O întreaga dinastie, o spită superbă purtată până la gradul ultim și cel mai nobil: funcționar. Se opri iarăși în fața unei vitrine; o atrăgeau lucrurile fastuoase în această zi. Consideră pe rând ce-ar putea să cumpere de aici, din primul ei salariu: o bluză mamil, cu gulerășul alb răsârnat, un inel, nu, o broșe în semn de recunoștință, ba nu, o rochie; oare nu-și propusese ca primul act al vieții ei să oblige pe măica-să să părească rochia neagră, mereu neagră, oh, negrul acesta în care o știa mereu îmbrăcată decând ținea minte. Și lui taică-său îi va cumpăra un cadou, ceva discret, ca să nu-l jignească. Ea începuse să înțeleagă mândria întinecată a acestui om, care niciodată nu zâmbea; urma dela serviciu acasă și înapoi un drum ale cărui răscuri și poticniri le cunoștea numai el. Da, ea îl admira. Și nu demult. Era în facultate, la început, când nu putea suferi fata aceasta ușcată, care nu-i surădea nici odată, nici măcar când îi anunța succesele ei cele mai mari care o costau săptămâni de istovire și muncă. Nici la sfârșitul anului, când îi aducea caetul de studii țesut cu notele hărniciei ei. Sfortările ei se îndoliau anul următor; aceeași rigiditate, ca și cum o crimă ar fi apăsât peste viața aceasta, a cărei monotonia o înspăimânta. Băgă de seamă cu timpul o tălăl său o aprecia într'un mod deosebit, foarte înalt, în momentul când era nevoită să ceară bani. Nu o întreba niciodată pentru ce-i trebuia, nu o desosea ce a făcut cu banii ce-i dăduse înainte, pe ce-i cheltuisese, etc.; faptul acesta o surprinsese, dar se feri să-i arate cea mai mică nedumerire. „Îi voi cumpăra o cravată, un ceas sau un port-tigarete”, hotărî Genia, și-și infundă mâinile în buzunări, așa cum făcea când se întorcea noaptea târziu dela facultate.

— N'ati plecat acasă, nu vi-e foame, auzi un glas camaraderesc din urmă.

— Ba da, mi-e foame, alerg spre casă, ar fi vrut să răspundă Genia ameită de căldura acestei desmierdătoare voci bărbătești. Se mulțumi să zâmbescă și i întoarse capul. Cooper... obraji uscățivi, bătuți de vânturi, arătau o bucurie aspră, primăvara. Ochii o cercetau arzători, ca pe un lucru foarte prețios.

— N'asi fi crezut să vă întâlnească astăzi. Eram sigur că vom deveni buni colegi. De altfel am și ghiicit; numai întâmplarea v'a adus la noi. Bănuesc că nu cariera aceasta v'a atras dela început. Am observat o timiditate cu totul rară. Erați atât de contrariată când ați intrat. V'am cettit dela început toate suferințele viitoare...

— Bine, domnule Codrea, asemeni pronosticului... Erați în birou foarte vesel...

Genia rosti acest reproș cu o prefăcută indiferență; în fond o întrista faptul că nu reușise decât să pară stângace și neindemnată și că toți o judecaseră cu o asprime pentru care nu se simțea vinovată. Mă vor face să sufăr; voi suferi; ce alta îmi vor putea cere?

— Dar să nu vă speriați, se petrece timpul foarte frumos în birou...

— Sigur, mereu cu 30 dosare înainte...

— Nu-i adevărat, încercă să apere Codrea prestigiul biroului. Dosarele nu sunt elemente organice în viața funcționarului. Se utilizează accidental și ai la dispoziție întreg serviciul arhivei ca să îi le așeze în rafturi.

— Aveți mănecare negre, nu le pot suferi, strigă Genia uitându-se pieziș la mâna d-lui Codrea.

— Sunt necesare, pentru estetică... răsă Codrea cu poftă. Sunt sculele utile profesional, cum e trusa pentru medic. De altfel doamnelor poartă halaturi și te asigur, le stă foarte bine.

Trecură prin fața poștei centrale. Pe trotuarul larg năvălea o lume multicoloră, fețe sănătoase, ochi ageri și pânditori. Femele în pardesie deschise, alunecau domol în susul străzii, ca niște ții, nere prăzi ale primăverii. Surâsuri svelte lungeau pe buze imbiețoare. Părea că se depărta. Un petic albastru luci deodată printre crengile arțarului din față, trecători răsăreau de pretutindeni ca la un semn nevăzut. Picurii mari cădeau râșteți, dar nu mai făceau nici o impresie. Genia se lăsa purtată de această revărsare a vieții și o senzație de putere nemărginită îi pătrundea sufletul. Eleva dispăru în multime. Alte eleve treceau în grupuri vesle. Gulerase albe scelipeau ca niște imaculate corole. Ajunse în fata casei și se opri o clipă la poartă. Eșarfe colorate, rochii albe fluturau chemări pe străzile umbrite ca pentru un fantastic carnaval al primăverii. În grădina lor se îmbujorau garoafele, rădeau catrinuțele, se ridicau narcisii ca niște condotieri halucinați de azur. Genia îi mângăie cu o privire de ocrotitoare prietenă și trecu în casă. Radu o întâmpină în prag:

— Bine Genia, e aproape trei și jumătate, acum se vine dela birou? Te așteptam cu masa de aproape două ore... Tăta s'a cam supărat... Genia înțelese dintr'o privire că voia să-i facă o surpriză și întări ziera i-a cam contrariat. Zări masa pregătită în sufragerie, garafe cu vin, ceace nu se întâmpla decât la zile mari. Năvăli înlăuntrul cu o bucurie atât de sinceră, că mama-să uită să-o dojenască. Tatăl se ivi în ușa biroului, înalt, cu o seriozitate abia stăpănită.

— Unde-ai întârziat Genia? Te-a prins ploaia? Te-a ținut cineva prea mult de vorbă?

Pentru întâia oară îi vorbea tatăl său asfel, Genia simți lămurit că de azi mai contează pe un camarad credincios, sfelnic bun și încrecat. Se așeză cu o încredere nouă lângă el, și cum stătea în capul mesei, îi vedea fața pătrată cu sprâncelele încă negre, sub care ochii scâpărători revărsau acum o lumină blajină, aproape dulce. Barba și-o răsdea de când ținea mînte „dar mustața groasă, puțin cărunț, mocănească, îi dădea un aer distinct, de stăpânitor. Acum își dădea seama Genia că într'un birou, tatăl său trebuia să aibă o frumoasă prestanță. Părul cărunț, aspru ca peria pieptănat pe spate, era de asemenea un ornament ce dădea acestui chip, de altfel sever, înfățișarea ceremonială de prelat catolic sau consilier de Curte. Măica-să era cu ochii în patru și din ținuta ei de sărbătoare înțelese mai mult, că se pregătea ceva. Supa se trecu în tăcere. Radu, de obicei șgomotos, părea emoționat și-și potriva floarea dela buclonieră. Altădată, tatăl i-ar fi interesat să apară astfel la masă, acum nu numai că-i îngăduise, ci privea cu un fel de mândrie această ispravă ștregărească la 16 ani.

— Ei, s'auzim evenimentele de azi, spuse tatăl, după ce umplu paharele. Genia po-vesti pe larg, cum se prezentase disdindimineață la Direcția Personalului, cât de gentil fusese primită, cum fusese condusă la serviciul unde trebuia să lucreze, cum o primise Directorul Vrancea, invitând-o să ia loc în fotoliul din față.

— Vrancea? întrebă tatăl. Mi se pare că am fost coleg de facultate cu acest Vrancea, cum arată? Tână, mai în vârstă? Părea că-i interesă în mod deosebit numele nou, căci așeză deoparte șervetul și nu-și lua ochii dela Genia. Ea elpi repede de câteva ori ea și cum ar fi vrut să-și împrospăteze din fugă imaginea aceluia domn distinct, care părea să aibă cel mult 40 ani, cu o cravată aprinsă, părul buclat fără un fir de păr alb, atât de serios și bine dispus totodată. Genia adăugă amănuntul că la auzul numelui ei, Directorul avu o imperceptibilă tresărire.

— Probabil că l-ai impresionat. Altminteri, îl trebuie să fie. Când eram în 1905, în anul IV la Drept, Vrancea era în anul I. Era un copilăndru, însă foarte curajos. Mi-l amintesc din mîscările studentesii de la 1906. În piața Teatrului National, a cotezat să înfrunte cordoanele de jandarmi și cu toate că sângele-i șruia din ceafă, după ce primise câteva paturi de arme, nu s'a lăsat până n'a vorbit la tribună. A făcut parte, de altfel, din delegația ce s'a prezentat Regelui Carol și i-a expus doleanțele studenției române. Se vorbea că ar fi făcut o bună impresie Regelui și că acesta ar fi fost încântat că a luat contact cu reprezentanții cei mai valoroși ai tineretului. De atunci i-am pierdut urma. Știu că a studiat și în Franța și mă miram că nu s'a relevat în viața politică... Avea un excelent talent oratoric. Nu mă așteptam să apuce cariera aceasta.

— Poate va fi fost constrâns de necesități, interveni mama. Abia acum observă

și depărtată. Un petic albastru luci deodată printre crengile arțarului din față, trecători răsăreau de pretutindeni ca la un semn nevăzut. Picurii mari cădeau râșteți, dar nu mai făceau nici o impresie. Genia se lăsa purtată de această revărsare a vieții și o senzație de putere nemărginită îi pătrundea sufletul. Eleva dispăru în multime. Alte eleve treceau în grupuri vesle. Gulerase albe scelipeau ca niște imaculate corole. Ajunse în fata casei și se opri o clipă la poartă. Eșarfe colorate, rochii albe fluturau chemări pe străzile umbrite ca pentru un fantastic carnaval al primăverii. În grădina lor se îmbujorau garoafele, rădeau catrinuțele, se ridicau narcisii ca niște condotieri halucinați de azur. Genia îi mângăie cu o privire de ocrotitoare prietenă și trecu în casă. Radu o întâmpină în prag:

— Bine Genia, e aproape trei și jumătate, acum se vine dela birou? Te așteptam cu masa de aproape două ore... Tăta s'a cam supărat... Genia înțelese dintr'o privire că voia să-i facă o surpriză și întări ziera i-a cam contrariat. Zări masa pregătită în sufragerie, garafe cu vin, ceace nu se întâmpla decât la zile mari. Năvăli înlăuntrul cu o bucurie atât de sinceră, că mama-să uită să-o dojenască. Tatăl se ivi în ușa biroului, înalt, cu o seriozitate abia stăpănită.

— Unde-ai întârziat Genia? Te-a prins ploaia? Te-a ținut cineva prea mult de vorbă?

Pentru întâia oară îi vorbea tatăl său asfel, Genia simți lămurit că de azi mai contează pe un camarad credincios, sfelnic bun și încrecat. Se așeză cu o încredere nouă lângă el, și cum stătea în capul mesei, îi vedea fața pătrată cu sprâncelele încă negre, sub care ochii scâpărători revărsau acum o lumină blajină, aproape dulce. Barba și-o răsdea de când ținea mînte „dar mustața groasă, puțin cărunț, mocănească, îi dădea un aer distinct, de stăpânitor. Acum își dădea seama Genia că într'un birou, tatăl său trebuia să aibă o frumoasă prestanță. Părul cărunț, aspru ca peria pieptănat pe spate, era de asemenea un ornament ce dădea acestui chip, de altfel sever, înfățișarea ceremonială de prelat catolic sau consilier de Curte. Măica-să era cu ochii în patru și din ținuta ei de sărbătoare înțelese mai mult, că se pregătea ceva. Supa se trecu în tăcere. Radu, de obicei șgomotos, părea emoționat și-și potriva floarea dela buclonieră. Altădată, tatăl i-ar fi interesat să apară astfel la masă, acum nu numai că-i îngăduise, ci privea cu un fel de mândrie această ispravă ștregărească la 16 ani.

— Ei, s'auzim evenimentele de azi, spuse tatăl, după ce umplu paharele. Genia po-vesti pe larg, cum se prezentase disdindimineață la Direcția Personalului, cât de gentil fusese primită, cum fusese condusă la serviciul unde trebuia să lucreze, cum o primise Directorul Vrancea, invitând-o să ia loc în fotoliul din față.

— Vrancea? întrebă tatăl. Mi se pare că am fost coleg de facultate cu acest Vrancea, cum arată? Tână, mai în vârstă? Părea că-i interesă în mod deosebit numele nou, căci așeză deoparte șervetul și nu-și lua ochii dela Genia. Ea elpi repede de câteva ori ea și cum ar fi vrut să-și împrospăteze din fugă imaginea aceluia domn distinct, care părea să aibă cel mult 40 ani, cu o cravată aprinsă, părul buclat fără un fir de păr alb, atât de serios și bine dispus totodată. Genia adăugă amănuntul că la auzul numelui ei, Directorul avu o imperceptibilă tresărire.

— Probabil că l-ai impresionat. Altminteri, îl trebuie să fie. Când eram în 1905, în anul IV la Drept, Vrancea era în anul I. Era un copilăndru, însă foarte curajos. Mi-l amintesc din mîscările studentesii de la 1906. În piața Teatrului National, a cotezat să înfrunte cordoanele de jandarmi și cu toate că sângele-i șruia din ceafă, după ce primise câteva paturi de arme, nu s'a lăsat până n'a vorbit la tribună. A făcut parte, de altfel, din delegația ce s'a prezentat Regelui Carol și i-a expus doleanțele studenției române. Se vorbea că ar fi făcut o bună impresie Regelui și că acesta ar fi fost încântat că a luat contact cu reprezentanții cei mai valoroși ai tineretului. De atunci i-am pierdut urma. Știu că a studiat și în Franța și mă miram că nu s'a relevat în viața politică... Avea un excelent talent oratoric. Nu mă așteptam să apuce cariera aceasta.

— Poate va fi fost constrâns de necesități, interveni mama. Abia acum observă

și depărtată. Un petic albastru luci deodată printre crengile arțarului din față, trecători răsăreau de pretutindeni ca la un semn nevăzut. Picurii mari cădeau râșteți, dar nu mai făceau nici o impresie. Genia se lăsa purtată de această revărsare a vieții și o senzație de putere nemărginită îi pătrundea sufletul. Eleva dispăru în multime. Alte eleve treceau în grupuri vesle. Gulerase albe scelipeau ca niște imaculate corole. Ajunse în fata casei și se opri o clipă la poartă. Eșarfe colorate, rochii albe fluturau chemări pe străzile umbrite ca pentru un fantastic carnaval al primăverii. În grădina lor se îmbujorau garoafele, rădeau catrinuțele, se ridicau narcisii ca niște condotieri halucinați de azur. Genia îi mângăie cu o privire de ocrotitoare prietenă și trecu în casă. Radu o întâmpină în prag:

— Bine Genia, e aproape trei și jumătate, acum se vine dela birou? Te așteptam cu masa de aproape două ore... Tăta s'a cam supărat... Genia înțelese dintr'o privire că voia să-i facă o surpriză și întări ziera i-a cam contrariat. Zări masa pregătită în sufragerie, garafe cu vin, ceace nu se întâmpla decât la zile mari. Năvăli înlăuntrul cu o bucurie atât de sinceră, că mama-să uită să-o dojenască. Tatăl se ivi în ușa biroului, înalt, cu o seriozitate abia stăpănită.

— Unde-ai întârziat Genia? Te-a prins ploaia? Te-a ținut cineva prea mult de vorbă?

Pentru întâia oară îi vorbea tatăl său asfel, Genia simți lămurit că de azi mai contează pe un camarad credincios, sfelnic bun și încrecat. Se așeză cu o încredere nouă lângă el, și cum stătea în capul mesei, îi vedea fața pătrată cu sprâncelele încă negre, sub care ochii scâpărători revărsau acum o lumină blajină, aproape dulce. Barba și-o răsdea de când ținea mînte „dar mustața groasă, puțin cărunț, mocănească, îi dădea un aer distinct, de stăpânitor. Acum își dădea seama Genia că într'un birou, tatăl său trebuia să aibă o frumoasă prestanță. Părul cărunț, aspru ca peria pieptănat pe spate, era de asemenea un ornament ce dădea acestui chip, de altfel sever, înfățișarea ceremonială de prelat catolic sau consilier de Curte. Măica-să era cu ochii în patru și din ținuta ei de sărbătoare înțelese mai mult, că se pregătea ceva. Supa se trecu în tăcere. Radu, de obicei șgomotos, părea emoționat și-și potriva floarea dela buclonieră. Altădată, tatăl i-ar fi interesat să apară astfel la masă, acum nu numai că-i îngăduise, ci privea cu un fel de mândrie această ispravă ștregărească la 16 ani.

— Ei, s'auzim evenimentele de azi, spuse tatăl, după ce umplu paharele. Genia po-vesti pe larg, cum se prezentase disdindimineață la Direcția Personalului, cât de gentil fusese primită, cum fusese condusă la serviciul unde trebuia să lucreze, cum o primise Directorul Vrancea, invitând-o să ia loc în fotoliul din față.

— Vrancea? întrebă tatăl. Mi se pare că am fost coleg de facultate cu acest Vrancea, cum arată? Tână, mai în vârstă? Părea că-i interesă în mod deosebit numele nou, căci așeză deoparte șervetul și nu-și lua ochii dela Genia. Ea elpi repede de câteva ori ea și cum ar fi vrut să-și împrospăteze din fugă imaginea aceluia domn distinct, care părea să aibă cel mult 40 ani, cu o cravată aprinsă, părul buclat fără un fir de păr alb, atât de serios și bine dispus totodată. Genia adăugă amănuntul că la auzul numelui ei, Directorul avu o imperceptibilă tresărire.

— Probabil că l-ai impresionat. Altminteri, îl trebuie să fie. Când eram în 1905, în anul IV la Drept, Vrancea era în anul I. Era un copilăndru, însă foarte curajos. Mi-l amintesc din mîscările studentesii de la 1906. În piața Teatrului National, a cotezat să înfrunte cordoanele de jandarmi și cu toate că sângele-i șruia din ceafă, după ce primise câteva paturi de arme, nu s'a lăsat până n'a vorbit la tribună. A făcut parte, de altfel, din delegația ce s'a prezentat Regelui Carol și i-a expus doleanțele studenției române. Se vorbea că ar fi făcut o bună impresie Regelui și că acesta ar fi fost încântat că a luat contact cu reprezentanții cei mai valoroși ai tineretului. De atunci i-am pierdut urma. Știu că a studiat și în Franța și mă miram că nu s'a relevat în viața politică... Avea un excelent talent oratoric. Nu mă așteptam să apuce cariera aceasta.

— Poate va fi fost constrâns de necesități, interveni mama. Abia acum observă

și depărtată. Un petic albastru luci deodată printre crengile arțarului din față, trecători răsăreau de pretutindeni ca la un semn nevăzut. Picurii mari cădeau râșteți, dar nu mai făceau nici o impresie. Genia se lăsa purtată de această revărsare a vieții și o senzație de putere nemărginită îi pătrundea sufletul. Eleva dispăru în multime. Alte eleve treceau în grupuri vesle. Gulerase albe scelipeau ca niște imaculate corole. Ajunse în fata casei și se opri o clipă la poartă. Eșarfe colorate, rochii albe fluturau chemări pe străzile umbrite ca pentru un fantastic carnaval al primăverii. În grădina lor se îmbujorau garoafele, rădeau catrinuțele, se ridicau narcisii ca niște condotieri halucinați de azur. Genia îi mângăie cu o privire de ocrotitoare prietenă și trecu în casă. Radu o întâmpină în prag:

— Bine Genia, e aproape trei și jumătate, acum se vine dela birou? Te așteptam cu masa de aproape două ore... Tăta s'a cam supărat... Genia înțelese dintr'o privire că voia să-i facă o surpriză și întări ziera i-a cam contrariat. Zări masa pregătită în sufragerie, garafe cu vin, ceace nu se întâmpla decât la zile mari. Năvăli înlăuntrul cu o bucurie atât de sinceră, că mama-să uită să-o dojenască. Tatăl se ivi în ușa biroului, înalt, cu o seriozitate abia stăpănită.

— Unde-ai întârziat Genia? Te-a prins ploaia? Te-a ținut cineva prea mult de vorbă?

Pentru întâia oară îi vorbea tatăl său asfel, Genia simți lămurit că de azi mai contează pe un camarad credincios, sfelnic bun și încrecat. Se așeză cu o încredere nouă lângă el, și cum stătea în capul mesei, îi vedea fața pătrată cu sprâncelele încă negre, sub care ochii scâpărători revărsau acum o lumină blajină, aproape dulce. Barba și-o răsdea de când ținea mînte „dar mustața groasă, puțin cărunț, mocănească, îi dădea un aer distinct, de stăpânitor. Acum își dădea seama Genia că într'un birou, tatăl său trebuia să aibă o frumoasă prestanță. Părul cărunț, aspru ca peria pieptănat pe spate, era de asemenea un ornament ce dădea acestui chip, de altfel sever, înfățișarea ceremonială de prelat catolic sau consilier de Curte. Măica-să era cu ochii în patru și din ținuta ei de sărbătoare înțelese mai mult, că se pregătea ceva. Supa se trecu în tăcere. Radu, de obicei șgomotos, părea emoționat și-și potriva floarea dela buclonieră. Altădată, tatăl i-ar fi interesat să apară astfel la masă, acum nu numai că-i îngăduise, ci privea cu un fel de mândrie această ispravă ștregărească la 16 ani.

— Ei, s'auzim evenimentele de azi, spuse tatăl, după ce umplu paharele. Genia po-vesti pe larg, cum se prezentase disdindimineață la Direcția Personalului, cât de gentil fusese primită, cum fusese condusă la serviciul unde trebuia să lucreze, cum o primise Directorul Vrancea, invitând-o să ia loc în fotoliul din față.

— Vrancea? întrebă tatăl. Mi se pare că am fost coleg de facultate cu acest Vrancea, cum arată? Tână, mai în vârstă? Părea că-i interesă în mod deosebit numele nou, căci așeză deoparte șervetul și nu-și lua ochii dela Genia. Ea elpi repede de câteva ori ea și cum ar fi vrut să-și împrospăteze din fugă imaginea aceluia domn distinct, care părea să aibă cel mult 40 ani, cu o cravată aprinsă, părul buclat fără un fir de păr alb, atât de serios și bine dispus totodată. Genia adăugă amănuntul că la auzul numelui ei, Directorul avu o imperceptibilă tresărire.

— Probabil că l-ai impresionat. Altminteri, îl trebuie să fie. Când eram în 1905, în anul IV la Drept, Vrancea era în anul I. Era un copilăndru, însă foarte curajos. Mi-l amintesc din mîscările studentesii de la 1906. În piața Teatrului National, a cotezat să înfrunte cordoanele de jandarmi și cu toate că sângele-i șruia din ceafă, după ce primise câteva paturi de arme, nu s'a lăsat până n'a vorbit la tribună. A făcut parte, de altfel, din delegația ce s'a prezentat Regelui Carol și i-a expus doleanțele studenției române. Se vorbea că ar fi făcut o bună impresie Regelui și că acesta ar fi fost încântat că a luat contact cu reprezentanții cei mai valoroși ai tineretului. De atunci i-am pierdut urma. Știu că a studiat și în Franța și mă miram că nu s'a relevat în viața politică... Avea un excelent talent oratoric. Nu mă așteptam să apuce cariera aceasta.

— Poate va fi fost constrâns de necesități, interveni mama. Abia acum observă

Uisul din zori

Intre costișele visului, au reînviat agatele prieteniei, s'au limpezit apele copilăriei — între costișele visului.

Lângă patima dorului, au amorțit simțurile, toate, — obraji nu mai sânt vii, poate lângă patima dorului.

Pietrele se nisipesc în apă; inimile s'au golit de iasme, trec prin vad rarele fantasme — pietrele se nisipesc în apă.

A trecut deasupra valurilor, omul, să-și aleagă'n cremene dolmenul, precum florile și-aleg potenul — A trecut deasupra valurilor omul.

GEORGE DRUMUR

Noapte magică

Câmpu-albastru își ridică dintre arbori seara, luminează'n ochii tăi o dimineață veche; în căușul văii fața arșă-și spală vara — zările și-au prins cercelul luni de ufeche.

Linșteța-și apasă fruntea calmă de pământ, ca s'asculte cum sub brazdă gem bătrânii morți; dintre bojii aspri s'a trezit deodată-un vânt — și-amețit aleargă cu copiii pela porți.

Când se'ntunecă prin case, morții ies la stele, câinii și-au uitat lătratul, liliecii șborul; nouri aștern pe lună negre catifele — D'imnezeu își chiamă din morminte'ntreg poporul.

MIRCEA STREINUL

Mica Doamnă Butterfly

Brațele se'mpletiseră peste cap, apăsând. Valurile vinete cântau o nocturnă auzită de pe-un vas ce plecase ca o pasăre albă lăsând o melodie tristă în urmă. Valurile cântau o nocturnă.

Părul se'nfrățise cu razele luni, Ochii priveau depărtările, ochii plângeau, plângeau și buzele trimeteau sărutul curat al iubirii depărtărilor, mării, oceanului — ochii plângeau, plângeau.

O mică Doamnă Butterfly străjuia plaja. De undeva de aici plecase pasărea albă să străbată oceanul și mările, valurile s'o încingă — salbă. De undeva de aici plecase pasărea albă.

NICODEM GLAD

Pribeag

Îmi pregătesc toiagul de pribeag prin veacuri. De nu aş ameți când voi sări abisul! Să, luiec lin, cum patinezi pe lacuri Sau cum te duce'n sania lui visul.

Îmi voi plăti la fiecare vamă ortul, În fiecare stea mi-o fi popasul: Să-mi schimb și numele și portul, Nici zâmbetul să-mi recunosc nici glasul.

Să-mi curăț aurul de minereul Atător succesive repetiții. Portalul să-mi deschidă curcubeul În spre mirajul celei de pe urmă apariții.

AUREL V. SÂNGER

Noapte magică

Câmpu-albastru își ridică dintre arbori seara, luminează'n ochii tăi o dimineață veche; în căușul văii fața arșă-și spală vara — zările și-au prins cercelul luni de ufeche.

Linșteța-și apasă fruntea calmă de pământ, ca s'asculte cum sub brazdă gem bătrânii morți; dintre bojii aspri s'a trezit deodată-un vânt — și-amețit aleargă cu copiii pela porți.

Când se'ntunecă prin case, morții ies la stele, câinii și-au uitat lătratul, liliecii șborul; nouri aștern pe lună negre catifele — D'imnezeu își chiamă din morminte'ntreg poporul.

MIRCEA STREINUL

Mica Doamnă Butterfly

Brațele se'mpletiseră peste cap, apăsând. Valurile vinete cântau o nocturnă auzită de pe-un vas ce plecase ca o pasăre albă lăsând o melodie tristă în urmă. Valurile cântau o nocturnă.

Părul se'nfrățise cu razele luni, Ochii priveau depărtările, ochii plângeau, plângeau și buzele trimeteau sărutul curat al iubirii depărtărilor, mării, oceanului — ochii plângeau, plângeau.

O mică Doamnă Butterfly străjuia plaja. De undeva de aici plecase pasărea albă să străbată oceanul și mările, valurile s'o încingă — salbă. De undeva de aici plecase pasărea albă.

NICODEM GLAD

Pribeag

Îmi pregătesc toiagul de pribeag prin veacuri. De nu aş ameți când voi sări abisul! Să, luiec lin, cum patinezi pe lacuri Sau cum te duce'n sania lui visul.

Îmi voi plăti la fiecare vamă ortul, În fiecare stea mi-o fi popasul: Să-mi schimb și numele și portul, Nici zâmbetul să-mi recunosc nici glasul.

Să-mi curăț aurul de minereul Atător succesive repetiții. Portalul să-mi deschidă curcubeul În spre mirajul celei de pe urmă apariții.

AUREL V. SÂNGER

Noapte magică

Câmpu-albastru își ridică dintre arbori seara, luminează'n ochii tăi o dimineață veche; în căușul văii fața arșă-și spală vara — zările și-au prins cercelul luni de ufeche.

Linșteța-și apasă fruntea calmă de pământ, ca s'asculte cum sub brazdă gem bătrânii morți; dintre bojii aspri s'a trezit deodată-un vânt — și-amețit aleargă cu copiii pela porți.

Când se'ntunecă prin case, morții ies la stele, câinii și-au uitat lătratul, liliecii șborul; nouri aștern pe lună negre catifele — D'imnezeu își chiamă din morminte'ntreg poporul.

MIRCEA STREINUL

Mica Doamnă Butterfly

Brațele se'mpletiseră peste cap, apăsând. Valurile vinete cântau o nocturnă auzită de pe-un vas ce plecase ca o pasăre albă lăsând o melodie tristă în urmă. Valurile cântau o nocturnă.

Părul se'nfrățise cu razele luni, Ochii priveau depărtările, ochii plângeau, plângeau și buzele trimeteau sărutul curat al iubirii depărtărilor, mării, oceanului — ochii plângeau, plângeau.

O mică Doamnă Butterfly străjuia plaja. De undeva de aici plecase pasărea albă să străbată oceanul și mările, valurile s'o încingă — salbă. De undeva de aici plecase pasărea albă.

NICODEM GLAD

O aventură în legiunile de zor

(Urmare și sfârșit)

Trei zile m'a ținut sergentul la închisoare. Soler și Moreno veniseră de mai multe ori să-mi vorbească prin ferăstruica zăbreliată. Imi aduseră țigări, ziare și chiar perna.

Aveam impresia limpede că se bucurau de captivitatea mea, căci nu mă căinau deloc.

— Mercedes ce face?
— E bine!... Îți trimit salutări și te roagă să fii cuminte și să nu-ți faci sânge rău.

— Dar Walter?
— Spumegă și așteaptă eliberarea ta, ca să vă bateți pe plajă. A cumpărat două *navajas* enorme și le-a dat unui moro să le ungă ascuțiturile cu venin.

— Vai de pielea mea! oftam îngândurat. De data asta mi-a sunat sfârșitul. În viața mea n'am mănuit un cuțit.

Soler și Moreno schimbau priviri ciudate. Nu păreau deloc impresionați de perspectiva duelului. Cred și eu. Pielea mea, nu a lor era în joc.

— Curaj, Pedro!... Puterea lui Dumnezeu e mare!
— Lăsați-mă'n pace cu puterea lui Dumnezeu! Parcă El se amestecă în porcăria de asta!

...Cum n'am înnebunit în cele trei zile, nu știu! Frica, neliniștea, disperarea, — toate îmi frământau sufletul, îmi chinuiau mintea în vălmășag de gânduri năstrușnice.

A venit sergentul Lafraga în persoană să mă scoată din închisoare. Il privii chiorăș. El surădea ca și cum făcuse ispravă mare.

— Du-te imediat de-ți predă armamentul și rufele de pat! Imi ordonă. Peste o oră pleci cu un detașament la Tetuan. De acolo vei fi trimis la posturile înaintate, în vreo fortăreață.

Salutai ursuz și reglementar:
— A sus ordenes, mi sargento!

Lafarga îmi puse mâna prietenește pe umăr.

— Lasă prostiile, *hombre!* N'ai priceput că te-am băgat la închisoare, ca să te împiedic să te bați în duel cu bruta aceea de Walter?... Te-ar fi ucis la sigur! Acum, nu mai avem de ce să ne temem... Sunteți repartizați la unități diferite. N'o să vă mai întâlniți, probabil, niciodată. Sau, când vă veți întâlni, totul va fi uitat... Moreno și Soler fac parte din detașamentul tău.

Bietul Lafarga!... Și eu care-l învinuiam de atâtea nelegiurii.

— *Hombre*, sunt un mare nătărău! Ii zisei, strângându-i mâna.

— Știu, am băgat de seamă după halul cum joci table.

Ne-am despărțit după o oră cu sinceră și frățească părere de rău. Și nu ne-am mai întâlnit niciodată.

(Rezumatul capitolelor următoare. — *Făcând parte, împreună cu José Moreno, Enrique Soler și alți legionari dintr-o companie combatantă, povestitorul, — adică Pedro Bogdan, — este trimis într-o fortăreață avansată, la poalele Atlasului. Timp de trei luni aproape trăiește alături de camarazii săi adevărați viață legionară de lupte și sacrificiu, păzind regiunile aflate sub protectoratul Spaniei, de năvala și jaful hoardelor de bandiți nomazi. Apoi, compania este înlocuită, — după ce numeroși legionari cad pe câmpul de onoare, — și adusă pentru „refacere” și odihnă la campamentul dela Dar-Riffien).*

Trecură câteva zile în liniște și voe bună. Dacă nu ne plăcea să stăm la Dar-Riffien, ceream învoire și plecam la Ceuta.

Eram veșnic împreună cu Enrique Soler. Argentinianul se dovedea un devotat prieten și foarte plăcut tovarăș. Bea vântos, stia de glumă, dansa, cânta și se lega spiritual de toate femeile ce-i ieșeau în cale.

N'am pomenit om mai meșter în arta *piropo*-ului, — acel compliment înflorit pe care spaniolul îl asvârle ca pe un buchet de garoafe femeilor frumoase.

— Dă-mi voe să-mi aprind țigara la văpaia ochilor d-tale! spuse într-o zi unei andaluze superbe, care trecea pe lângă noi cu mers elegant și majestuos de principesă.

Pe o blondă cu părul pudrat în praf de aur o salutai curtenitor, ceremonios.

— Priviți rezerva de aur a Băncii Spaniei!
Altă dată mă imbrânci din naintea unei creaturi superbe:

— La o parte, trece simfonia dragostei!
Când nu găsea ceva mai bun de spus, țipa cu entuziasm:

— Trăiască mama care te-a făcut, *senorita!*
Femeile nu răspundeau. Dar se roșeau de plăcere și-abia mai atingeau pământul de mândrie...

Enrique Soler își găsisse și el o prietenă, — o maură tare frumușică, — sub-patroană într'un lupanar din *Barria Alta*. Se ducea la ea, se îmbrăca cu o *gelalá* cenușie, — semn de noblete intelectuală, — își punea papuci galbeni și turban pe cap și se chircea pe o pernă cu picioarele încrucișate sub el, bând ceai de mîintă și căsnindu-se să învețe versete din Coran.

— Să știi că mă botez musulman! zicea el, fermecat de înțelepciunea învățăturilor lui Mahomed Profetul. Tot am studiat teologia. Dacă n'am apucat să fiu preot catolic, să ajung, măcar imam.

Zebila — maura, — se topea de dragul lui.

...Intr'o zi, cumpărasem împreună cu Soler pentru șase pesetas o lungustă uriașă; avea, fără exagerare, trei sferturi de metru din vârful cozii și până la capătul picioarelor mari ca foarfecile grădinărești.

O dasem la o *fonda* să ne-o fiarbă și să ne pregătească o maioneză. Apoi, potrivit rău la ospăț pe Mercedes și pe Zebila, pe José Moreno și încă doi camarazi, — Johnson, un englez athletic care ridica în mâini două roate de tren Decauville cu axă cu tot și un alt argentinian, atât de înalt, de slab și de uscat, încât îl poreclisem Sărmă.

Era un minciunos cum rareori se găsește. Asupra motivelor cari l'au adus la Legiune făcuse tot felul de romane. Spunea de fata unui general pe care o răpise, de milioane de pesos pierdute la Monte-Carlo și pe cari fata generalului le furase de acasă ascunse în căptușeala mantoului, de sinuciderea iubitei în seara când ultimul ban fusese pierdut la ruletă.

Bietul Sărmă însă, pe cât era de minciunos, pe atât era de uituc. Eroinele romanului lui se schimbau dela o zi la alta. Fata generalului devenea când soția unui bancher din Buenos Aires, când sora unui miliardar american pe care o cunoscuse cu prilejul unei cruciere făcute cu *yacht*-ul său propriu în apele argentine, când o principesă rusă refugiată în America de Sud și care avea un cutăr plin cu bijuterii și cu lingouri de aur.

Noi ne prefăceam că-i dăm crezare și-i potopeam cu întrebări naive.

— Cum te înțelegeai cu americana, Sărmă?... Știi englezește?

— Desigur! afirma el convins.

— Atunci, poți să discuți cu Johnson pe limba lui?

— Pot!... Numai că Johnson vorbește englezește ca în Anglia, iar eu vorbesc englezește ca în America. E maaare deosebire.

— Ce-arc aface! De priceput tot o să vă pricepeți!... Ia întreabă-l Johnson, ceva.

Sărmă sărea în sus:
— Da' ce, eu-s copil să mă puneți la examen!... *Caramba!*

...În fața lungustei uriașe ne extaziarăm cu toții. Nimeni nu văzuse rac mai mare în viața lui. Nimeni, afară de Sărmă.

— Eu am mâncat la Nissa, la „Negresco”, o lungustă pe care abia o duceau doi chelneri pe tarfuria de argint. Era de două ori cât asta.

— O fi fost crevetă?

— Nu! Era lungustă! afirmă Sărmă liniștit.

Prânzul era în toi, când pe ușa birtului intrară încă trei legionari, cari se așezară la o măsuță cerând vin și *calamates*, — un fel de sepii foarte gustoase, — fripte.

Deodată, tresării. Unul din cei trei legionari era Jean Walter. Nu-l recunoscusem dela început, căci venise din plină lumină și apoi își lăsase o mustață mare, care-i cădea „pe oală”.

Simții cum mi se „pulberă” toată voia bună și-mi rămăne bucutura în gât.

Walter mă văzuse, nu încăpea îndoială. Spuse ceva tovarășilor lui, cari, de mai multe ori, priviră către masa noastră.

Mercedes mă apucă de braț nervoasă, strângându-mă de-mi intrau degetele în carne.

— Pedro! Pedro!... *Por Dios*, fii cuminte!

Enrique Soler îngălbenise și bătaia din picior pe sub masă.

Dintre cei cari știau cearta cu maltezul, singur Moreno rămase calm. Se mărgini numai să tragă un scaun lângă el, spre a-l avea la îndemână.

— Ce v'a apucat de-ați amuțit dintr'odată? isbucni Sărmă.

În clipa aceea, tovarășii lui Jean Walter se ridicară și se apropiară de masa noastră, salutând. Unul din ei vorbi:

— Cine e Pedro Bogdan?

— Eu!

— Camaradul Jean Walter ne-a însărcinat să-ți amintim că aveți de lichidat împreună o chestiune de onoare.

— *Muy bien!*

— În acest caz, ești poftit să vii mâine seară, la ora opt, împreună cu doi martori, pe plaja dela Dar-Riffien.

— Voi veni!

— Camaradul Jean Walter ne-a mai însărcinat să-ți spunem că ar fi de dorit ca de data aceasta să nu mai recurgi la niciun șiretlic spre a te sustrage întâlnirii, așa cum ai făcut data trecută, aranjându-te spre a fi băgat la închisoare. Nu admite niciun pretext de... forță majoră.

Simții nevoia să mă arăt că n'aveam de ce evita duelul.

— Jean Walter să fie liniștit! Nu voi lipsi la întâlnire. De altminteri, dacă nu mi-ai fi amintit el chestiunea, i-o aminteam eu.

— Bine! zise legionarul salutând ceremonios. Și să ne iertați dacă v'am stricat cheful.

Continuai să mă arăt bătos:

— Nu ne-ați stricat niciun chef. Dimpoțrivă!...
Bătu în masă:

— Chelner, pune să se răcească trei sticle de șampanie! Iar tu, Merci, ia chitara și cântă!... Haide!... S'auzim!... Cântă-ne o romanță argentiniană.

Ea mă privea cu ochii mari, holbați și buzele deschise, vinete, fără să se miște.

Ca s'o îmbărbătez, luai chitara, zornăii degetele pe strune și începui răgușit, ca și cum o nevăzută mână m'ar fi sugrumat:

*Adios! mi chiparita!
No lloras por tu Sancho
Que, si se va del rancho
Muy pronto volverá...*

Mercedes isbucni în hohot de plâns isteric.

Sărmă, care în sfârșit pricepuse de ce e vorba, se ridică solemn cât era de lung și de slab, rotind o privire cocoșească:

— *Hombre*, fii liniștit!... Dă-mi mandat să mă bat în jocul tău!... În materie de duel cu cuțitele sunt profesor!... Cine l-a curățat pe faimosul Matasiete, sicilianul, spaimă cuțitarilor?...

Merci se opri din plâns și cu lacrimile în ochi prinse a râde privind către voinicosul argentinian, ca spre un adevărat fenomen al naturii. De răsul ei ne molipsim și noi. Sărmă reușise fără să vrea să ne învelească din nou.

Nu știu cum, dar perspectiva duelului pe plajă nu mai mă înspăimânta, ca altă dată. Poate undă văzusem de atâtea ori moartea cu ochii, în răstimpul cât fuseseam la fort? Sau poate că mă pătrunsese și pe mine ceva din fatalismul arabilor.

Mektub!... Totul era scris în nevăzuta carte a destinului.

Soarele scăpătase dincolo de munții cari sugrumau strămtăoarea Gibraltarului, vaporizând cerul cu zeamă de portocale.

Mediterrana se odihnea liniștită și străvezie ca apa sînelie în care se limpezesc rufele. Până departe, către adânc, se vedea fundul nisipos încrețit ușor, intrerupt ici colo de alge verzi întunecate.

Pe plajă, nisipul avea scilipiri albe și roze ca și cum cernuse asupra-i pulbere de nestimate.

Nu sufla nicio adiere. Nu se auzea niciun șgomot.

Mă lungisem jos, într'o rână, fumând cu destulă stăpânire de mine. Enrique Soler, Johnson și cei doi legionari cari veniseră în ajun la masa noastră, — martorii lui Jean Walter, — ședeau în picioare.

José Moreno pe care-l rugasem dela început să-mi fie martor împreună cu Soler, mă refuzase net:

— Nu te supăra, dar n'aș putea să privesc nepăsător bătaia voastră, fără să iau parte la ea!... Nu pot să-ți fiu martor!... Crede-mă că e mai bine așa.

Niciodată nu vorbise el atât de mult. Nu stăruii. Mă adresai lui Johnson. Acesta primi după oarecare șovăire.

Scoborisem pe plajă unul câte unul, ca să nu dăm loc la nicio bănuială.

Englezul era vădit nemulțumit.

— Nu-mi place deloc afacerea asta!

— Nici mie! zise unul din martorii lui Walter.

Soler era mănios pe luleaua care nu trăgea bine. O tot scobeia cu un creion, sufla în ea, o isbea de podul palmei injurând de cele sfinte.

Celălalt legionar ședea stană de piatră cu mâinile încrucișate pe piept.

O vreme, nu mai scoase nimeni o vorbă.

Eram îngrijorat de cele ce aveau să urmeze, dar nu simțeam frică. Hotărâsem să lupt cu toată bărbăția, să nu mă las intimidat. La urma urmei cine putea să prevadă rezultatul duelului?

— Iată-l pe Walter!

Maltezul scobora cu pași grăbiți coasta care ducea spre plajă. Mergea parcă mai crăcănât ca de obicei, bălăbăniindu-și brațele lungi.

Mă ridicai în picioare asvărind țigara.

— Cuțitele se trag la sorti, nu-i așa? întrebai.

— Da, *hombre!* răspunse Johnson supărat.

În secunda aceea, spațiul hăui prelung de șgomotul unei împușcături.

Îl văzurăm pe Jean Walter ridicând brațele, împletindu-se, căzând cu fața în jos, rostogolindu-se câțiva metri, rămânând nemișcat.

— *Caramba!* țipă unul din noi. L-a împușcat cineva.

Pe tot întinsul coastei nu se mișca nicio buruiănă, nici-un bulgăre de pământ. Era cu neputință de văzut din ce loc pornise împușcătura.

Alergărăm în goană către maltez.

Îl găsirăm cu degetele rășchirate înfipite în pământ, cu teasta sfărâmată și creierii împrăstiați. Glonte intrase pe deasupra unei urechi și void să iasă prin partea cealaltă sdrobise în bucăți cutia craniană.

— S'a tras cu glonț dum-dum! constată Johnson clătî-nând din cap.

— Imposibil!... La Legiune nu există gloanțe dum-dum.

— Se pot face pilind cămașa de oțel a gloanțelor obicei-nuite.

— Și-apoi, cine garantează că s'a tras de către un legionar? făcu Soler pufăind din luleaua care, ca prin minune, ardea bine acum.

Unul din martorii fostului meu adversar își făcu semnul crucii:

— *Hombre*, stupidă moarte!

Toate mortile sunt stupide! filozofă Johnson.

Eu nu spusei nimic. Așa se cuvenea, — să nu mă bag, să nu mă amestec. Asasinarea lui Jean Walter nu-mi făcea nici bucurie, nici necaz. Aveam încredințarea nestrămutată că așa trebuise să se întâmple.

Maktub!

— Ce ne facem acuma? întrebă cineva.

Enrique Soler pufăi din lulea și vorbi cu ea între dinți:

— Ce să facem? Ce-am fi făcut vreunul din ei era ucis în duel!... Îl îngrăpăm aci și nu pomenim o vorbă, ni-mănu. Altfel oca ne mănâncă.

Începură toți patru să scormonească nisipul cu mâinile, ca niște pisici cari vor să-și îngroape necuvintele.

Către asfințit, cerul devenise sângieru. Un vântuleț ușor începu să încrețească suprafața mării. Umbra nopții plutea sovăielnică peste întreg cuprinsul.

Camarazii săpau de zor. Nisipul mai adânc era umed și trebuia scobit cu bricegele. Nu era ușor să se facă o groapă.

Fumam țigare după țigare, cu spatele puțin întors ca să nu văd mortul.

Mă muncea aceeași întrebare, care, desigur, îi chinuia și pe ceilalți: cine trăsese?

Nu mă mai putui stăpâni:

— Voi sunteți din aceeași companie cu el?

— Da!... Am fost împreună în fort, în regiunea Bab Taza. Acum trei zile ne-a adus în refacere.

— Avea dușmani?

— Destui!... Se certase cu multă lume din pricină că-și luase obiceiul să poruncească de parcă ar fi fost gradat!... Cei mai bătrâni nici nu-i vorbeau!... Și-apoi, umbra cu intrigi la căpitan.

— Nu bănuiai cine l-ar fi putut împușca?

— *Hombre!*... E greu să învinovățești pe simple bănueli!

— Noroc că am sosit pe plajă înaintea lui. Altfel, cine știe ce-ați fi crezut despre mine.

Trecu o jumătate de oră până ce groapa fu gata.

Cei patru martori erau lac de apă.

Apucară mortul de mâini și de picioare și-l târâră spre groapă, vărându-l în ea așa cum se afla, cu fața în jos.

De sub cămașa lui Jean Walter căzu un pachetel învelit în hârtie de ziar. Erau cele două *navajas* inveninate cu care trebuia să ne batem. Soler le asvârli în groapă cu scorbă.

Acoperiră mortul trăgând nisipul cu picioarele. Apoi nivelară locul și puseră deasupra tufe de mărăcini, înfingându-le cât mai adânc spre a nu fi ușor mărșale de vânt.

— Să mergem!... E ora apelului!...

Înainte de a ne despărți, strânsei mâna celor doi martori ai fostului meu potrivnic.

— Vă mulțumesc pentru tot ce-ați făcut. Și vă rog ca mâine să vă cereți învoire la Ceuta. Sunteți invitații mei.

Cel care vorbise în ajun mă apucă de umăr:

— Să-ți spun drept, îmi pare rău bine că s'a întâmplat așa. Walter era o secătură. Cred că făcuse și pușcărie. Avea pe piept două tatuaje suspecte pe cari le acoperise cu ciorchini de struguri. Știi, când vrei să faci să dispară un tatuaj, crestezi peste el altul, în formă de ciorchine: nimic nu se mai cunoaște din primul.

Asta fu în loc de discurs funebru!...

În dormitor mă aștepta o surpriză.

José Moreno, căruia voiam să-i împărtășesc vestea cea bună, dispăruse.

— Cum, nu știi? Imi spuse mirat un camarad. A cerut să fie permutat la escadronul de lăncieri, care pleacă mâine dimineață în *vazzia*... I s'a aprobat cererea căci a dovedit cu un livret militar că-și făcuse armata la cavalerie. Mă mir că nu ți-a spus nimica!... Erați doară prieteni!...

— Mă mir și eu!... Când a plecat la escadron?

— Azi după masă.

— Ciudat!... Foarte ciudat!

Îi comunicai vestea și lui Soler.

Dar el nu arătă nicio uimire.

— Ei bine!... Ce?

— Cum, ce?... Nu ți se pare straniu că a plecat așa fără să ne spună și nouă?

— Mie mi-a spus azi dimineață că-și va cere permutarea! zise Soler pufăind din lulea.

— Dar tu, de ce nu m'ai informat și pe mine?

El înălță din umeri:

— Credeam că știi!

Nerăbdător, așteptai să se facă apelul, apoi o sbughii la barăcile ur-de cantona escadronul.

Nimeni însă nu știu să-l găsească pe Moreno.

S'ar fi zis că se ascunsese în pământ.

Imi luai inima în dinți și mă dusei la cancelaria escadronului. Un locotenent mă ascultă binevoitor, apoi cercetă niște foi de hârtie.

— Moreno!... Moreno!... José Moreno!... A plecat chiar astăzi seară cu furgoanele de furaje cari merg înaintea escadronului!... Înțelegi, era proaspăt venit la noi și nu-l puteam pune dintr'odată să încalce. Îi lipsește antrenamentul!

Mă întorsei la companie zăpăcit deabinelea. De ce fugise valencianul fără să mă prevină?

